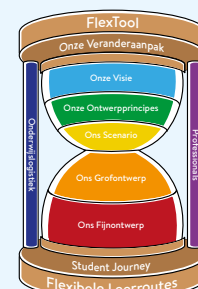


DE FLEXTOOL, EEN CO-PRODUCTIE VAN CINOP EN
VIER SCHOLEN, IS SINDS MEI 2021 BESCHIKBAAR

Van denken naar doen met de FlexTool



Uit diverse benchmark onderzoeken naar flexibel onderwijs komt naar voren dat scholen stevige ambities hebben op dit thema. Daarbij zien we dat scholen vooral zoeken naar een standaard waarmee ze meer en makkelijker maatwerk kunnen bieden om studenten optimaal te ondersteunen in hun leerroute naar succes. Veel scholen zoeken de oplossing in het ontwikkelen van flexibele leerroutes, het modulariseren van het curriculum en/of het hybride leren. Om teams te helpen de slag van denken naar doen te maken, heeft CINOP samen met Albeda College, Alfa-college, ROC Friese Poort en ROC Nijmegen de FlexTool ontwikkeld. De FlexTool is een methodiek voor het ontwerpen van flexibel onderwijs en biedt overzicht en inzicht in de belangrijkste ontwerpfasen. **KARIN IN 'T HOUT, ALBERT ALBERT JAN HOEVE, SIMONE SCHOONHOVEN,**

ANNICK CORNIELJE, SANDRA BEUGEL, MARTINE HOEFELZERS, EVELINE VERVOORT

WAAROM DE FLEXTOOL?

Onderzoeken naar flexibel onderwijs (CINOP, 2020, 2021) laten zien dat de beelden over en ambities met betrekking tot flexibel onderwijs de afgelopen jaren inhoudelijk niet drastisch zijn veranderd. Zowel studenten, docenten als opleidingsmanagers geven in de benchmark FlexScan van CINOP aan dat de huidige situatie, een standaard programma met beperkt maatwerk, niet langer volstaat. Het tempo waarin veranderingen worden uitgevoerd, is echter wel drastisch veranderd. Onder invloed van coronamaatregelen zijn de scholen in een stroomversnelling terechtgekomen. Nu, ruim een jaar later, snakken veel scholen naar onderwijs waarin structureel meer flexibiliteit en variatie mogelijk is zonder dat dit telkens om curriculumwijzigingen vraagt.

Veel scholen beginnen aan dit ver-

andervraagstuk door te starten met het formuleren van een visie waarin flexibilisering een middel is om een hoger doel te bereiken. We zien echter dat de fase die hierna komt, het vertalen van de visie naar daadwerkelijk flexibel onderwijs, voor veel teams erg abstract en weerbarstig is. Hoe ontwikkel je flexibel onderwijs? Welke vormen van flexibel onderwijs zijn er? En wat betekent dit voor de manier van begeleiden, (formatief) toetsen en de rol van de docent? Hoe houd je zicht op de impact van meer flexibiliteit in leerroutes en zorg je ervoor dat het ook daadwerkelijk leidt tot beter en passender onderwijs?

EEN BREED TOEPASBARE METHODIEK VOOR HET ONTWERPEN VAN FLEXIBELE LEERROUTES

Om teams te helpen bij deze uitdagende opdracht heeft CINOP »

de handen ineengeslagen met vier mbo-instellingen: het Albada College, Alfa-college, ROC Friese Poort en ROC Nijmegen. We hebben onszelf de volgende opdracht gesteld:

- Ontwikkel een methodiek voor het (her)ontwerpen van flexibel onderwijs. Doel is dat mbo-teams zelfstandig met deze methodiek aan de slag kunnen in het kader van hun flexibiliseringsopdracht.

‘Het ontwikkelen van de FlexTool samen met onderwijsprofessionals van andere scholen, die met beide benen in de praktijk staan, maakt dat de tool goed aansluit bij de belevingswereld en behoeften van de teams.’ – Albert Jan Hoeve,

Programmamanager Alfa-college

FOCUS EN HELDERE VERWACHTINGEN

Hoe zijn we tot een gedragen en praktisch getoetst eindresultaat gekomen? Een gedeeld probleem, gezamenlijke doelen en gelijkwaardigheid waren hierin cruciaal. Bij de start van dit traject is daarom gekeken naar de meest urgente ontwikkelvragen van teams rondom het ontwerpproces van flexibel onderwijs. De meest voorkomende vraag (hoe ontwerpen we een modulaair curriculum) hebben we daarom als focus gekozen voor het ontwikkelen van de FlexTool. Een ander essentieel punt was de gelijkwaardigheid tussen alle ontwikkelpartners. Iedereen bracht eigen materiaal in, voorbeelden en de mogelijkheid om tussenproducten te testen binnen de eigen organisatie. Dit maakt dat de FlexTool echt

een gedragen resultaat is geworden van nauwe cocreatie in, met en voor het veld.

ACTIEVE WERKSESSIES – OOK ONLINE

De ontwikkelgroep kwam om de week een hele dag bij elkaar voor een online werksessie. Om onszelf scherp te houden en te focussen op de centrale vraag, zijn we gestart met het formuleren van eisen waar het eindproduct aan moest voldoen. Daarbij hebben we goede voorbeelden verzameld, gespard over wat een instrument nu succesvol maakt of juist niet, en wat dit betekent voor de ontwikkeling van onze eigen FlexTool. Op basis hiervan hebben we de volgende ontwerpprincipes geformuleerd waar de FlexTool aan moest voldoen.

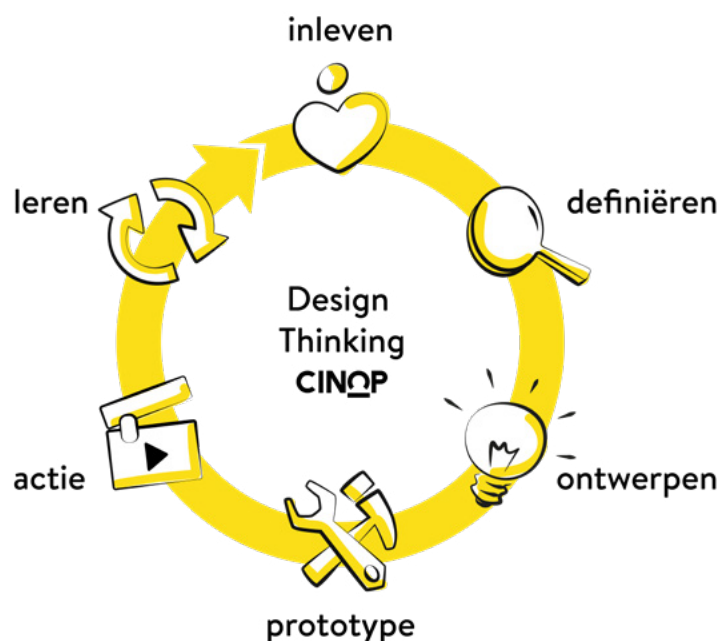
Om teams te helpen bij het ontwerpen van flexibel onderwijs is het nodig dat de FlexTool...

- overzicht en inzicht biedt in de relevante fasen en stappen van het ontwerpproces;
- laagdrempelig is en concreet in het gebruik ervan;

- helpt om op een gestructureerde manier het goede gesprek te voeren;
- aanzet tot actie;
- gericht is op teamniveau, maar ook op andere niveaus binnen de organisatie;
- helpt in het doordenken en onderbouwen van keuzes.

DOEN – TESTEN – LEREN – BIJSTELLEN

In korte sprints hebben we met elkaar gewerkt aan zowel het uitwerken van de methodiek van de FlexTool, als de uitwerking van onderliggende stappen. Tussen de ontwerpessies door zijn de ontwikkelde producten voortdurend getest binnen de instelling van de vier ontwikkelpartners. Zowel docententeams als onderwijskundig adviseurs zijn gevraagd de methodiek en bijbehorende opdrachten tegen te lezen, uit te proberen en toe te passen op hun eigen situatie. Zo konden we snel en breed feedback ophalen op de eerste prototypes, leren en op basis daarvan de FlexTool bijstellen. Dit zorgde ervoor dat het ontwikkelproces aan de ene kant



3 integrale thema's:

Veranderaanpak

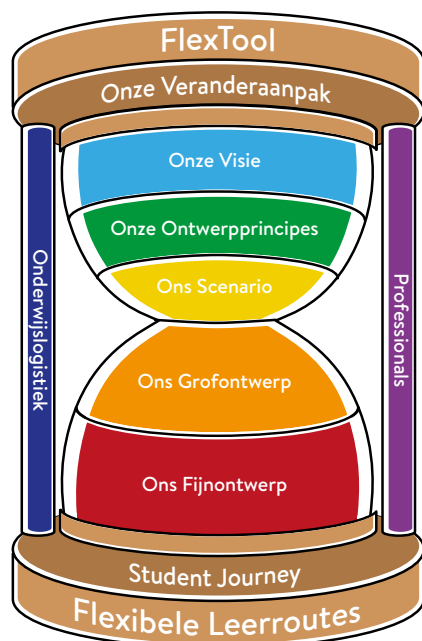
Hoe pak je het aan?
Wie betrek je op welk niveau?
Hoe zorg je voor draagvlak?

Onderwijslogistiek

Maak flexibel onderwijs dat organiseerbaar en uitvoerbaar is in een digitale leeromgeving
Hoe zet je de digitale systemen in?
Welke systemen ondersteunen je herontwerp?

Professionals

Breng consequenties voor de veranderende rol in beeld.
Hoe werk je als coach?
Hoe werk je als team samen?



samen met de FlexTool en de
Student Journey
kom je tot
Flexibele Leerroutes



fase 1: Onze Visie

Wat ligt er al aan visie en kaders binnen jouw school?
Hoe ziet het speelveld eruit waarbinnen je flexibel onderwijs gaat ontwerpen?



fase 2: Onze Ontwerpprincipes

Je formuleert welke principes leidend zijn voor het ontwikkelen van het flexibele curriculum.



fase 3: Ons Scenario

Het beeld is helder over het gewenste onderwijsscenario en de definitieve ontwikkelopdracht. Ben je klaar voor de start? Wie betrek je bij het vervolg?



fase 4: Ons Grofontwerp

Je voegt alle bouwstenen samen en werkt meerdere varianten voor een grofontwerp uit. Uiteindelijk leg je de best passende varianten vast in een basis-OER.



fase 5: Ons Fijnontwerp

In deze fase werk je de flexibele leerroutes verder uit tot concreet onderwijsmateriaal.

De methodiek van de FlexTool ziet er als volgt uit

enorm snel ging, maar aan de andere kant dat we oog bleven houden voor

‘De FlexTool gaat Friese Poort helpen de implementatie integraal aan te vliegen en de lopende initiatieven binnen de instelling in kaart te brengen’. –

Simone Schoonhoven,
ROC Friese Poort

draagvlak en toepasbaarheid voor de uiteindelijke gebruikers, de docententeams.

DE KRACHT VAN VISUALISATIE

Tijdens het hele ontwerpproces heeft een service designer van CINOP het proces ondersteund aan de hand van visualisaties. Dit stimuleerde de creativiteit binnen de groep enorm en hielp bij het structureren, ordenen en prioriteren van de ideeën. Daarnaast zijn diverse online interactietools ingezet, zoals www.mural.com, om

de vaart in het proces te houden en een goede balans te vinden tussen de inhoud en de vorm van de tool. Zo is bewaakt dat het uiteindelijke product goed aansluit bij de behoeften van de eindgebruikers.

HET RESULTAAT: DE FLEXTOL

Vanaf mei 2021 is de FlexTool beschikbaar in de vorm van een fysieke handleiding en een leergang. In de handleiding FlexTool wordt de methodiek voor het ontwerpen van flexibele leerroutes toegelicht. Niet alleen zijn de belangrijkste fasen van het ontwerpproces beschreven, maar ook zijn onderliggende opdrachten opgenomen waar teams direct zelf mee aan de slag kunnen.

EERSTE ERVARINGEN IN HET GEBRUIK

De komende tijd zal de FlexTool binnen het Alfa-college worden ingezet om teams te helpen om niet te verdwalen tijdens het ontwikkelen van flexibele leerroutes. En ook binnen ROC Friese Poort wordt het instrument de komende tijd

verder ingezet. De onderwijskundigen worden hierbij opgeleid in het gebruik van de tool, zodat zij dit zelf in hun begeleiding van opleidingen kunnen toepassen. Zo helpt het instrument niet alleen op teamniveau, maar ook om roc-breed tot een gemeenschappelijke aanpak en taalkader te komen. Meer weten over de toepassing en ervaringen in de praktijk? Lees daarover meer in het volgende nummer van Vaktijdschrift Profiel. ■

DE AUTEURS ZIJN ONTWIKKELPARTNERS
VAN DE FLEXTOL: ALBEDA COLLEGE -
KARIN IN 'T HOUT, PROGRAMMAMANAGER
FLEXIBILISERING | ALFA-COLLEGE - ALBERT
JAN HOEVE, PROGRAMMAMANAGER
FLEXIBILISERING | ROC FRIESE POORT - SIMONE
SCHOONHOVEN, MANAGER ONDERWIJS
EN KWALITEIT | ROC NIJMEGEN - ANNICK
CORNIELJE, ONDERWIJSKUNDIG ADVISEUR |
CINOP - SANDRA BEUGEL, DIRECTOR ADVIES;
MARTINE HOEFEEIJZERS, ONDERWIJSADVISEUR;
EVELINE VERVOORT, SERVICE DESIGNER.